

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ І ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ:
РОЗВИТОК ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ
В УКРАЇНІ ТА ЗА РУБЕЖЕМ**

**МАТЕРІАЛИ
ДОПОВІДЕЙ ТА ПОВІДОМЛЕНЬ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**
(Ужгород, 21 вересня 2012 року)

Ужгород – 2012

УДК 371

ББК 88.8

Актуальні проблеми соціальної роботи і підготовки фахівців: розвиток волонтерського руху в Україні та за рубежом: Матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної науково-практичної конференції / За ред. І.В.Козубовської. – Ужгород, 2012. – 104 с.

У випуску вміщено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, проведеної кафедрою соціології і соціальної роботи Ужгородського національного університету в м.Ужгород 21 вересня 2012 року.

Видано за підтримки міжнародного проекту «TOUCH».

*Рекомендовано до друку рішенням
Вченої ради факультету суспільних наук УжНУ
протокол № 3 від 23 жовтня 2012 року*

З М І С Т

Афанасьєв Д. М. ПОТЕНЦІАЛ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖ В СОЦІАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	7
Бабинєць М.М. РОЛЬ І МІСЦЕ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ.....	9
Бойко В.І. СОЦІАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	11
Борщ К.К. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З НЕБЛАГОПОЛУЧНИМИ СІМ'ЯМИ.....	14
Варга Н.І. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ БЕЗРОБІТТЯ.....	16
Вовканич М.Д. СЕМІНАР-ТРЕНІНГ З НАВИЧОК ЕФЕКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ФОРМА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ (ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ).....	18
Гомонюк О.М. ГУМАНІСТИЧНІ АКСІОЛОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	20
Данко Д.В. ЗАЛУЧЕННЯ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ РОБОТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ЇХ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	24
Жилєнко Р.В. СЕРВІСНІ НЕУРЯДОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ В ПЕРІОД КРИЗИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	27
Зобєнько Н.А. ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ (ПРАЦІВНИКІВ) У ВНЗ.....	29
Кацьора О.В. СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.....	34
Козубовська І.В., Баторі-Тарці З.І. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	37
Козубовський Р.В. ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ГРУПИ РИЗИКУ.....	38
Кухта М.І., Чейпеш І.В. КУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ ОСВІТИ, МОВИ Й КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО СОЦІУМУ.....	40
Логвинєнко Т.О. ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПОДОЛАННЯ АГРЕСІЇ ПІДЛІТКІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	42
Ніколаєску І.О. ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ДО ФОРМУВАННЯ МЕДІАКУЛЬТУРИ В УМОВАХ ОСВІТНЬО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ.....	44
Пелін О.В. СПЕЦИФІКА СТАНОВЛЕННЯ МІЖЕТНІЧНИХ СТОСУНКІВ В УКРАЇНІ.....	47
Повідайчик О. С. ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ПРАКТИКИ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	50
Поліщук В.А. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА І СОЦІАЛЬНА РОБОТА: ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	53
Попович А.М. РОЗВИТОК ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ.....	57
Пришляк О.Ю. СУЧАСНЕ БАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	60
Рюль В.О. НАПРЯМКИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ.....	64

Сідун Л.Ю. ДО ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПОЛКУЛЬТУРАЛІЗМУ В ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ США	67
Слозанська Г.І. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ДВОМА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ: ДОСВІД АВСТРАЛІЇ	68
Смук О.Т. ДОПОМОЖИ ІНШОМУ-СТАНЬ ПРИЯТЕЛЕМ	73
Сопко Р.І. ДОСВІД ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ	75
Сойма Н.Д. ШКІЛЬНА ДЕЗАДАПТАЦІЯ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ	79
Стойка О.Я. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ США	81
Товканець О.С. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ УЧИЛИЩ	82
Чутора М.В. ОСНОВНІ АСПЕКТИ СТИГМАТИЗАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОСОБИСТІСТЬ	84
Кішш Я., Керестень Е. ДВА ПРИКЛАДИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДОПОМОГУ СТУДЕНТАМ.	86
Скубінна Т. ВОЛОНТЕРСТВО У США	88
Товт Г. ПРАКТИЧНІ ПРИКЛАДИ З СФЕРИ ВОЛОНТЕРСТВА	90
Лауко Г. ВОЛОНТЕРСТВО НА ДОБРОВІЛЬНИХ ЗАСАДАХ	92
Ленделне Погачаш М. ВОЛОНТЕРСЬКА РОБОТА У ФОНДІ HUMAN-NET	93
Рамптон А. ЗНАХОДЖЕННЯ РАДОСТІ У НАДАННІ ПОСЛУГ	97
Френсіс К. ВОЛОНТЕРСТВО З ОСОБИСТОЇ ТОЧКИ ЗОРУ	101

друзями, що кожного тижня з нетерпінням чекали нашої зустрічі, а діти, в свою чергу, чекали наших відвідин. Ми розуміли як багато значить для діток наша дружба і наша підтримка, тому намагалися максимально виправдати їх довір'я».

На мою думку, проект «Допоможи іншому – стань приятелем» допоміг мені зрозуміти, що таке бути волонтером, яка відповідальність на тебе покладається, і як багато значить те, що при твоїй появі дітки усміхаються, радіють, готові до чогось нового і цікавого. Я вважаю, що ця практика була не тільки корисною і цікавою, але й допомогла нам зустріти нових справжніх друзів.

Волонтерское движение, которое успешно развивается на западе, имеет все основания для развития и в нашей стране – это явление с глубокими историческими корнями, ярко иллюстрирует национальный характер украинцев.

Ключевые слова: волонтер, социальная работа, актуальность, волонтерская практика.

Volunteer movement, which has developed abroad, has every reason to develop in our country - a phenomenon with deep historical roots, clearly illustrates the national character of the Ukrainians.

Keywords: volunteer, social robots, relevance, volunteer practice.

«З впевненістю можемо сказати, що за весь час, який провели разом, ми дійсно стали справжніми друзями. Коли ми з певних причин не могли до них прийти вони засмучувалися і з нетерпінням чекали наступної зустрічі. А ми в свою чергу намагалися частіше до них приходити і просто проводити разом час».

«Я вважаю, що ця волонтерська робота є дуже важливою і необхідною, як для нас, так і для діток. Необхідно залучати все більше і більше студентів, а також інших бажаних людей до волонтерської роботи, адже це не є занадто складно. Просто потрібно знайти підхід до кожної дитини і постаратися потоваришувати. Потрібно також залучати спонсорів, які б могли допомагати і виділяти певні кошти».

ДОСВІД ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

Сопко Р.І.

м. Ужгород

Проаналізовано значення і розвиток його напрямів, детально розглянуто використання ресурсів волонтерства з людьми похилого віку як державними, так і недержавними установами, особливості волонтерської діяльності з даною категорією населення та детально розглянуто акції, програми, семінари, практикуми, проекти з активним залученням волонтерів.

Ключові слова: волонтерство, волонтер, люди похилого віку, державні, благодійні, громадські організації.

Волонтерство є способом підтримки, піклування, надання допомоги членам громади; взаємодії між людьми для спільного вироблення нових шляхів вирішення проблем, що виникають. Волонтерський рух в Україні та світі постійно розвивається. Волонтери стали повноправним суб'єктом соціальної та соціально-педагогічної роботи з дітьми, молоддю, сім'ями, людьми похилого віку тощо.

Волонтерські програми охоплюють усе більше напрямів соціальної та соціально-педагогічної роботи. За останніми дослідженнями лише в Україні волонтерські групи працюють у профілактичному, інформаційно-просвітницькому, рекреативному, реабілітаційному, діагностико-корекційному, соціально-рекламному, соціально-побутовому, охоронно-захисному і фандрейзинговому напрямах. Напрямок діяльності волонтерської групи, як правило, визначається місією та завданнями організації, на базі якої вона функціонує [1].

У законі України «Про соціальні послуги» зазна-

чено, що волонтер – особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно-корисний характер, а волонтерська робота визначається як будь яка соціальна, суспільно корисна, систематична і вмотивована неприбуткова діяльність фізичних та юридичних осіб, що проводиться шляхом виконання робіт, надання послуг громадянам, організаціям і суспільству загалом. У документі відзначено, що «не є волонтерською соціальною, суспільно корисною і вмотивованою неприбутковою діяльністю, що має одноразовий чи випадковий характер або проводиться на підставі родинних чи дружніх стосунків» [2].

Відповідно до Загальної декларації волонтерів, яку прийнято на XI Конгресі Міжнародної асоціації волонтерів 14 вересня 1990 року в Парижі, волонтерство – добровільна, активна, спільна або особиста участь громадянина в житті людських спільнот для реалізації його основних людських потреб та покращення якості життя, економічного і соціального розвитку [3, с. 5]. Воно сприяє поліпшенню якості життя, особистому процвітання та поглибленню солідарності, реалізації основних потреб на шляху створення справедливого й мирного суспільства, більш збалансованому економічному й соціальному розвитку, створенню нових робочих місць та професій [4].

Отже, актуальність даного матеріалу полягає у характеристиці значення волонтерства у суспільстві, а саме для такої незахищеної категорії населення, як люди похилого віку, що потребують іншого підходу у допомозі і захисті, викликаними набутих досвідом і

своїм баченням світу.

Питання волонтерської діяльності розглядалось в роботах А.Й.Капської, О.В.Безпалько, О.С.Азарової та ін. Специфіка роботи з людьми похилого віку в сучасній науці досліджувалася в роботах О.В.Краснової, Е.С.Чеканової, М.Д.Александрової, поняття волонтерської роботи в історичному контексті М.Аркас, М.Грушевський, Ю.Хорунжий, Д.Яворницький, методологічних та теоретичних засад волонтерства Л.Бада, О.Безпалько, Р.Вайнола, Н.Заверико, Р.Лінч, С.Маккарлі, Ю.Поліщук, Є.Холостова та ін.

Означена діяльність має ґрунтуватися на нормативно-правових засадах волонтерської роботи та благодійної діяльності, до яких належать закони України «Про благодійництво та благодійні організації», «Про волонтерський рух», «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», наказ Міністерства України у справах сім'ї, дітей та молоді «Про затвердження Програми розвитку і підтримки волонтерського руху на 2005 – 2006 роки».

Однак, незважаючи на актуальність даної проблеми, на сьогоднішній день немає чіткої схеми волонтерської співпраці і досвіду ресурсів волонтерства з людьми похилого віку. Тому метою даної статті виступає аналіз даних діяльності закладів, які використовують ресурси волонтерства, та характеристика волонтерської діяльності з людьми похилого віку.

Сьогодні в Україні налічується близько 25490 громадських фондів, 8000 ініціативних груп, основне завдання яких – допомога знедоленим: людям похилого віку, дітям-сиротам, інвалідам [5].

Серед основних благодійних фондів і організацій по допомозі людям похилого віку варто виділити Карітас (від лат. "caritas" – милосердя, самовіддана безкорисна любов) – це міжнародна мережа благодійних організацій, що є конфедерацією 165 національних організацій. Ціль, що об'єднує всі Карітаси – розвиток громадянського суспільства і солідарності, захист людських прав і діяльність в сфері соціальної політики.

Карітас України складається з 12 регіональних організацій (також парафіяльних осередків), розташованих у різних регіонах України. Вони мають статус самостійних юридичних осіб і можуть створювати на території своєї єпархії парафіяльні організації Карітасу.

Карітас України вважає одним з найпріоритетніших напрямків своєї роботи діяльність, спрямовану на опіку станом здоров'я та якістю життя літніх людей. Втілюється така діяльність завдяки проекту «Домашня опіка» вже понад 10 років. Метою проекту є покращення якості життя самотніх осіб похилого віку, немічних, невиліковно хворих і тих, які внаслідок прогресування хвороби чи отриманої травми потребують постійної або тимчасової сторонньої допомоги. Працівники «Домашньої опіки» забезпечують потребуючих широким спектром послуг: догляд за тілом хворих і немічних – переодягання, заміна постільної білизни, гігієнічні послуги; медичні послуги – вимірювання тиску, пульсу і температури тіла, надання ліків, обробка ран, масажі та розтирання тіла, лікувальна фізкультура та інші; ведення домашнього господарства – покупки в магазині, приготування їжі, годування, миття посуду, прибиран-

ня в помешканні, прання та прасування; вирішення юридичних питань – реєстрація для отримання субсидій, документів, сплата комунальних послуг; організація дозвілля – спілкування, читання книг, прогулянки; консультації підопічних та їхніх родичів тощо.

Протягом останніх років року проект реалізовувався у 13 містах України, а саме: у Львові на базі двох соціальних установ – Карітас Львів УГКЦ і Шпиталю ім. Митрополита Андрія Шептицького, у містах Соснівка, Броди, Жовква, Тернопіль, Борислав, Івано-Франківськ, Київ, Стрий, Хмельницький, Коломия, Одеса, Донецьк. На даний час географія проекту звужена до 8 міст і охоплює 500–600 користувачів проекту [6].

На Закарпатті функціонує благодійний фонд «Карітас-Caritas» Мукачівської греко-католицької єпархії знаходиться в с. Минай на території Духовної академії ім. Теодора Ромжі. Він очолюється і скеровується єпископом. Карітас є основним соціально-пасторальним каналом кожної дієцезії (церкви). Його головна мета – бути точкою зосередження «свідомості, солідарності, ділення і служіння». Саме через Карітас місцева християнська спільнота може реалізувати і здійснювати те конкретне милосердя, яке є запорукою вищої справедливості і реалістичного розподілу матеріальних благ.

У такому напрямку скеровується робота проектів «Домашня опіка» та «Створення системи міграційного менеджменту на Закарпатті/Україна», які виконуються при Мукачівській греко-католицькій єпархії (МГКЄ).

Завданням проекту «Домашня опіка», що реалізується БФ «Карітас-Caritas» МГКЄ з 2004 року, є організація догляду за місцем проживання. Цей догляд полягає в наданні комплексної медико-соціальної допомоги людям похилого віку та іншим особам, що потребують соціальної підтримки та піклування, з метою покращення якості життя цих осіб. Допомога охоплює водночас тілесні і духовно-психологічні, соціальні і матеріальні потреби людини.

Працівники проекту «Домашньої опіки» разом з представниками установ охорони здоров'я, соціального захисту, комунальними службами займаються пошуком самотніх непрацездатних осіб, здійснюють оцінку їх матеріального становища та житлових умов, приймають рішення щодо необхідності надання медичної та соціальної допомоги; налагоджують зв'язки з установами та організаціями з метою медичного і соціального обслуговування таких осіб. Між самотньою непрацездатною особою та проектом укладається договір, в якому визначаються методи надання послуг, їх умови, тривалість і періодичність.

Загалом близько 60 самотніх осіб похилого віку по місту Ужгород отримують допомогу по проекту "Домашня опіка". Для цього залучено кошти як іноземних спонсорів, так і місцевих меценатів [7].

Цікавою також є робота молодіжного волонтерського руху «Молодість не байдужа», який допомагає людям похилого віку з Київського пансіонату ветеранів праці на Лісовому масиві. Волонтерську роботу даного руху один з волонтерів характеризує так: «Перш за все, літнім людям не вистачає спілкування та уваги, а тому наші волонтери намагаються підтримати їх та задо-

виплати ці потреби. Більшість мешканців пансіонату не мають сили самостійно вийти за його межі, або, навіть, з своєї кімнати. Фактично, їхнє життя проходить за стінами. Це засмучує. Ми їздимо в будинок до літніх людей, щоб підтримати пенсіонерів, поговорити з ними, розвеселити та підняти їм настрій. Нам завжди є про що поговорити. Ми — молоді, енергійні, живемо в сучасному світі, перебуваємо у вирі щоденних турбот. Бабусям та дідусям цікаво послухати про те, що відбувається навколо. Вони ж люди, які прожили інше життя. Багато хто з них пережив війну та

Ба є про що нам розповісти, а нам є чого в них навчитися. Також ми намагаємося урізноманітнити їхнє життя: організуємо концерти, вітаємо зі святами, даруємо подарунки, або, сидячи в їхніх кімнатах, співаємо їхні улюблені пісні» [8].

Актуальним виступає і перелік акцій, проведених для людей похилого віку у різних містах України з активним залученням волонтерів, серед таких акцій можна виділити семінар – практикум на тему «Організація роботи волонтерів для само та взаємодопомоги людям похилого віку» для ветеранів, пенсіонерів, інвалідів – представників громадських організацій: Чернігівської міської ради ветеранів, Новозаводської та Деснянської ветеранських організацій у м. Чернігові, Чернігівського міського громадського об'єднання інвалідів «ШАНС», клубу «Ветеран» при ГО «Спілка жінок м. Чернігова» пройшов нещодавно на базі навчально-методичного центру профспілок, зміст якого полягав у наступному: відбувся цікавий та корисний обмін прикладами успішної роботи волонтерів (добровольців) – ветеранів. Проведення навчальних та просвітницьких заходів з прав людей похилого віку, консультацій спеціалістів соціальних служб, юристів, представників сфери охорони здоров'я, організація роботи гуртків за інтересами, організація виставок кулінарного та прикладного мистецтва, екскурсії в музеї міста, культпоходи в театр та концерти у філармонійний центр – далеко не повний перелік хороших справ ветеранів.

Волонтери розповідали про організацію допомоги хворим, самотнім пенсіонерам з ремонту одягу, послуг перукарів. Розповідали також про волонтерську роботу з жінками, хворими на рак молочної залози. Ділились досвідом роботи «тепліх хат», де можуть збиратися кілька ветеранів, щоб спілкуватися за чашкою чаю [9].

Велику роботу за обсягами і масштабами для даної категорії організує і виконує товариство Червоного Хреста України. Задля дієвої допомоги нужденним Товариство започаткувало і здійснює різноманітні програми. Найвідоміша з них – програма медико-соціальної допомоги людям похилого віку, що здійснюється патронажною службою Товариства, яка нараховує 3200 патронажних сестер. Щороку патронажні сестри милосердя обслуговують вдома близько 350 тисяч самотніх громадян похилого віку. Серед них: 48 тисяч обмежених в пересуванні, а близько 60 тисяч – інваліди війни та праці, учасники війни та ветерани праці, а також інваліди з дитинства.

Для підопічних регіональними організаціями Товариства створені та діють 102 медико-соціальні центри та 361 кімната, 4 лікарні, 3 хоспіси, 3 стаціонарні відді-

лення, 19 денних стаціонарів Червоного Хреста та 854 пункти першої допомоги в сільській місцевості.

В медико-соціальних центрах та кімнатах організа-

ціями Товариства створені аптечні пункти, фіто-кутки, пункти прокату засобів догляду за лежачими хворими; в них надаються послуги масажиста, перукаря, в деяких – терапевтів, стоматологів, психологів, юристів, проводяться лекції, бесіди на різні теми сьогодення, організуються культурно-масові заходи. Загальна кількість послуг, що надаються патронажною службою вдома та в медико-соціальних центрах і кімнатах у минулому році перевищила 16 млн.

У цьому році перевищила 10 млн.

Для надання натуральної допомоги своїм підопічним обласні, районні та міськрайонні організації Товариства створили 604 банків речей якими протягом року користуються близько 900 тис. осіб.

На підтримку громадян похилого віку спрямована також й акція «Милосердя», яка, починаючи з 1999 року, щорічно проводиться в Україні восени. В рамках акції надається допомога самотнім малозабезпеченим людям похилого віку, ветеранам війни і праці та інвалідам, організуються благодійні обіди, концерти для підопічних червоно-хресних організацій та будинків-інтернатів, «Дні відкритих дверей», святкові зустрічі у клубах «Ветеран», виставки творчих робіт учасників цього клубу, вшанування довгожителів, вручення подарунків, грошової та натуральної допомоги підопічним. Юні волонтери Червоного Хреста, помічники-школярі, беручи участь у заходах «П'ять картоплин» та «Щедра осінь», збирають натуральну допомогу – овочі, городи для потреб малозабезпечених верств населення та самотніх людей похилого віку [10].

Цікавим за своїм змістом і напрямком є створення проекту організації соціально-педагогічної послуги «Університет третього віку» у територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг). Це особливо важливо для вирішення проблем людей старшого віку, покращення якості їх життя, збереження та формування їх активної життєвої позиції. Тому в «Університетах третього віку» необхідно показати переваги, задоволення, користь і нові горизонти, що відкриваються завдяки безперервному навчанню. При цьому роль викладача носить специфічний характер, оскільки він виступає більше консультантом, наставником, посередником і організатором.

Навчання в «Університетах третього віку» здійснюється як викладачами, так і волонтерами. Принцип «рівний-рівному» є одним із основоположних в організації надання послуги і передбачає якомога ширше залучення до викладання та проведення занять людей похилого віку, які мають відповідний досвід та освіту, обізнані з темою та проблемами, що передбачені програмою. Для викладання окремих тем курсу доцільно залучати викладачів вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації, студентів, вчених із академічних інститутів та дослідницьких центрів, вчителів загальноосвітніх шкіл та старших школярів, представників громадських організацій [11].

Ресурси волонтерської допомоги залучає і державна система соціальних закладів і служб, де можна виділити такі спеціальні державні установи для людей

похилого віку: територіальні центри з обслуговування самотніх непрацевдатних громадян похилого віку — спеціальна державна установа, що надає за місцем проживання біля 40 видів послуг пенсіонерам, інвалідам, самотнім непрацевдатним громадянам та іншим соціально незахищеним громадянам вдома, в умовах стаціонарного, тимчасового та денного перебування, які спрямовані на підтримання їхньої життєдіяльності і соціальної активності.

Будинки-інтернати загального профілю для громадян похилого віку та інвалідів — стаціонарна соціально-медична установа загального типу для постійного проживання громадян похилого віку, ветеранів війни та праці, інвалідів, які потребують стороннього догляду, побутового і медичного обслуговування.

Спеціальні будинки-інтернати для громадян похилого віку та інвалідів — стаціонарна соціально-медична установа, призначена для постійного проживання осіб похилого віку, переважно з числа особливо небезпечних рецидивістів та інших осіб, за якими відповідно до чинного законодавства встановлено адміністративний нагляд, інвалідів та громадян похилого віку, з числа колишніх засуджених, які потребують не тільки побутового та медичного обслуговування, а й цілеспрямованого виховного впливу, а також для громадян, яких за рішення місцевих органів виконавчої влади переводять з інших інтернатних установ загального типу за сис-

тематичне порушення громадського порядку, вживання алкоголю та інших токсичних препаратів, бійки тощо.

Геріатричні пансіонати — стаціонарна медико-соціальна установа для проживання осіб з вираженими віковими порушеннями психіки, підтвердженими висновком лікувально-консультативної комісії органів охорони здоров'я.

Пансіонати для ветеранів війни та праці — установи інтернатного типу підвищеної комфортності.

Спеціальні житлові будинки для ветеранів та пенсіонерів — соціально-побутове та соціально-медичне обслуговування.

Отже, узагальнюючи сказане, можна стверджувати, що ресурси волонтерства активно використовуються як державними, так і недержавними організаціями. Для людей похилого віку проводять багато акцій, семінарів, практикумів, проєктів з активним залученням волонтерів. Серед яких слід виділити програми «Домашня опіка», з 2004 року реалізується на Закарпатті, «Милосердя» та ін. З кожним роком збільшується і кількість волонтерів, які можуть проходити навчальні курси у будь-якій благодійній, громадській, релігійній організаціях. Особливості волонтерської діяльності з людьми похилого віку полягають у індивідуальному підході, виявленні інтересів і потреб, створенні умов для будь-якого розвитку творчих здібностей і допомозі, опіці та підтримці.

Література

1. Лях Т.Л. Підходи до класифікації волонтерських груп [Електронний ресурс]. — Соціальна робота в Україні теорія і практика, с.49-58. — Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/srvu/2010_3/49lyah.pdf> — Загол. з екрану. — Мова укр.
2. Закон України про соціальні послуги [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/966-15>> — Загол. з екрану. — Мова укр.
3. Загальна декларація волонтерів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <<http://volonter-ua.livejournal.com/6779.html>> — Загол. з екрану. — Мова укр.
4. Названова О. Аналіз поняття «волонтерська діяльність» у науковій літературі [Електронний ресурс]. — Гуманізація навчально-виховного процесу Випуск ЛІІ. Частина ІІ. Слов'янськ: Вища школа, 2010. — С.46-52. — Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gnvp/2010_52_2/7.pdf> — Загол. з екрану. — Мова укр.
5. Клименюк Н. Волонтерська практика як одна із форм підготовки майбутніх соціальних працівників до соціально-педагогічної роботи у громаді // Виховуємо громадянина. — вересень №1-2 (50-51). — 2010. — С.101-107 / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Veresen/2010_1-2/16.pdf> — Загол. з екрану. — Мова укр.
6. Карітас України. Програма «Домашня опіка» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.caritas-ua.org/index.php?option=com_content&view=article&id=44:home-care-&catid=23&Itemid=90&lang=uk> — Загол. з екрану. — Мова укр.
7. Благодійний фонд "Карітас-Caritas" Мукачівської греко-католицької єпархії [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <<http://caritas-uzhgorod.org/uk/home.html>> — Загол. з екрану. — Мова укр.
8. Молодість не байдужа. Волонтерський рух православної молоді [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <<http://molodost.in.ua/articles/5/153>> — Загол. з екрану. — Мова укр.
9. Чернігівський жіночий центр. Песимістична старість чи активне довголіття? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.womencenterck.org.ua/wmc_uk/tema/page_5901.html> — Загол. з екрану. — Мова укр.
10. Товариство Червоного Хреста України. Міжнародний день людей похилого віку [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <<http://dooredcross.wordpress.com/2012/09/25/міжнародний-день-людей-похилого-віку>> — Загол. з екрану. — Мова укр.
11. Наказ Міністерства соціальної політики України. Про впровадження соціально-педагогічної послуги "Університет третього віку" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <<http://document.ua/pro-vprovadzhennja-socialno-pedagogichnoyi-poslugi-universit-doc72450.html>> — Загол. з екрану. — Мова укр.

Проаналізовано значення і розвиток його напрямлений, подробице розглянуто використання ресурсів волонтерства з пожилыми людьми, як державними так і не державними установами і особливості волонтерської діяльності з данною категорією населення, детально розглянуті акції, програми, семінари, практикуми, проєкти з активним залученням волонтерів.

Ключевые слова: волонтерство, волонтер, люди похилого віку, державні, благодійні, громадські організації.

The meaning and development of volunteerism have been considered. Much attention has been paid to the resources to use the volunteerism with the elderly, both public and government agencies, and especially volunteering with this category of the population